

Kampen om skolen

Grundtvig ønskede en skole for livet – ikke for erhvervslivet

Året 2014 vil desværre blive husket for nogle triste ting. Ikke siden Anden Verdenskrig har så mange mennesker være på flugt. Mange af verdens konflikter er kørt i hårdknude og minsandten om ikke det år, der ellers har budt på den højeste middeltemperatur målt nogen sinde, paradoksalt nok har vækket stærke minder om den kolde krig til live igen.

På den hjemlige front har det parlamentariske grundlag beskyldt regeringen for ikke at være rød nok, hvilket der bestemt ikke har formidlet den borgerlige opposition kritik af selv samme regering og efterladt den i et reformivrigt grumset rødt/blåt-vakuum, der har bekendt sig fuldt ud til konkurrencestaten (Corydon).

Et af de klareste steder hvor denne tænkning er kommet til udtryk er på skoleområdet. Glem polemikken om lærernes arbejdstidsreform og debatten om lektiecaféer – det er ikke det væsentlige i det samlede billede. Desværre har de fleste, inklusive Danmarks Lærerforening, udtalt at det netop er lærernes manglende forberedelsestid og den større undervisningsmængde der er problemet. Kommer der en ordening på dette, man kan evt. klare det kommunalt som i Ballerup eller de dele af reformen kan laves om, ja så er folkeskolereformen faktisk udemærket. Formanden for danske skoleelever er på linje – reformen er god, dog ønsker hun en opstramning af både det fysiske aspekt i reformen (en decideret implementeringen i undervisningen og ikke bare en formålsløs løbetur i skolegården fra tid til anden eller 10 englehop inden diktaten) og af lektiecaféen (et ønske om kvalificeret hjælp fra en faglærer). Inklusionsdebatten har også fået et tvist, da det er pædagogerne der gerne vil inkluderes og ikke føler at de kan finde deres rigtige plads i samarbejdet med lærerne. Igen begrundet med lærernes tidspres og dermed manglende overskud til at få aftalt det nødvendige, og højst sandsynlig også begrundet i et møde mellem to parter hvor den ene ser sig som den overordnede og kun til nødt vil lukke den anden indenfor i sit ressortområde.

Men alt i alt er der ingen kritik af selve reformen. Og regeringen, personificeret ved Undervisningsminister Christine Antorini, og formanden for Kommunernes Landsforening Michael Ziegler, noterer sig glædelig dette og sætter samtidig trumf på ved at berette om de mange forældre der ser reformen i et positivt skær. Og til at affeje de problemer der har været omkring indførelsen (bl.a. et højt sygefravær blandt lærerne) bruger de retorisk dygtig det *omvendte sunde fornufts princip* til at tage brodden af disse udfordringer.

Forstået normativt er det folkets bekomst, at bruge den sunde fornuft til at argumentere imod og i visse situationer helt at afmontere politikernes ideforslag til kommende lovgivning. Den sunde fornuft skal komme nedefra og har den ikke gang på jord og kan opnå fodfæste i den til enhver tid aktuelle debat, ja så må den se sig slået og kapitulere. Men desværre bliver den igen og igen sat op på en piedestal, hvor den absolut ikke hører hjemme, og brugt netop oppefra og ned af politikerne, hvorved et misbrug finder sted.

Det er nemlig herved at den bliver farlig, for den bliver teflonbelagt og modstandsdygtig over for enhver kritik. Når politikerne bruger den sunde fornuft og med udsagn som: "Du må da give mig ret i at..." (indlysende sund fornuft) og "Du kan da nok forstå...", (belærende sund fornuft) forpestes den politiske samtale og demokratiet undergraves. Netop ved at det kommer nedefra, kan den skydes til hjørne af det gode konstruktive argument oppefra – fra de vidende politikere der forhåbentlig har sat sig ind i tingene og ved mere om den konkrete sag end menigmand!

I denne sammenhæng, angående reformen, bruger man princippet til at dæmme op for kritikken ved at sige, at det er da klart at en så stor reform vil tage tid at implementere og få til at køre optimalt. Det er jo sund fornuft – alle ved at opstarten på noget nyt er vanskeligt og krævende og ikke mindst kræver det en indsats for at lykkes. Her får man så lige skubbet til lærerne og implicit givet dem skylden for opstartens haltende områder. De skal omstille sig, stoppe deres klynk og komme i det nye arbejdstøj. Hermed har man fralagt sig ansvaret, meldt hus forbi, og brugt den sunde fornuft til at adressere problemerne til andre. Altså, reformen er ubetinget en succes når der lige bliver styr på de indlysende opstartsknaster.

Men et andet aspekt, og en langt værre en af slagsen, som slet ikke kan karakteriseres som en knast, er Undervisningsministerens omtale af selve reformens navn – hvad den i virkeligheden er for en størrelse. Hun kalder det en *lærings-reform*. Ja, kald bare barnet ved dets rigtige navn, og her opstår et paradoks som de færreste lægger mærke til. At bruge betegnelsen *læring* om reformen er igen et udtryk for brugen af den sunde fornuft, for børnene går da i skole for at lære noget, for hvad skulle de ellers komme der for?

Dr.pæd. Alexander Von Oettingen påpeger i Dansk Kirketidende august 2014, at netop sproget om skolen er blevet til et læringsprog og at det ikke har ubetydelige konsekvenser. For når der ensidig skubbes på læring, skubbes noget andet ud. Det der efter hans mening skubbes ud, er fornemmelsen for viden og holdninger. Samtidig argumenterer han for, at læring ikke skal ses som et pædagogisk begreb, men snarere ses som forudsætningen for skolen. Man kan have svært ved at lære, det kan gå hurtigt og det kan tage langt tid – men vi kan ikke ikke-lære. Læringen skal ses på linje med det at tænke, erfare, trække vejret, gå, stå og tale og, kan derfor ikke ophøjes til det højeste formål for alt det som skal ske i skolen. Så selvom børn *også* skal lære henne i skolen, skal man i stedet fokusere på den måde læringen sættes i spil på. For i skolen sker det først og fremmest gennem undervisning og gennem de fag og den faglighed som repræsenterer det samfund og den tilværelse vi deler med hinanden.

Han fremhæver endvidere, at vil man gøre noget for læringen skal man ikke fokusere på læring men på undervisning. Læring som fænomen kan ikke legitimere skolens vidensfærdigheds- og holdningsformidling, fordi læringen er neutral og ikke bestemmer eller udpeger noget. Vi lærer så længe vi lever fordi vi ikke kan andet, men i skolen lærer vi *noget*. Det er dette "noget", der er skolens kerne. Og sluttelig fremhæver han at ved at reducere sproget om skolen til et læringsprog har man samtidig rettet al fokus på det enkelte individ og fjernet indholdet og dermed fornemmelsen for det, som forbinder individet med en fælles kulturel folkelighed. Med alt den fokus på læring risikerer vi at tømme skolen for indhold.

Til Alexander von Oettingens udsagn kan man spørge om Undervisningsministeren dermed kan legitimere reformen ved at kalde det en læringsreform - for hvad er det børnene skal lære? Svaret på dette spørgsmål vil fra ministeren side være, at det kan man sagtens, for det de skal lære er mere dansk og matematik for at klare os i den internationale konkurrence. For når man skal konkurrere med andre skal man jo øve og ruste sig til opgøret – igen sund fornuft.

Men hvorfor ikke tage en god og grundig debat i Grundtvigs fædreland om hvad det er for en skole vi ønsker her til lands? Den debat er udeblevet og der er noget der tyder på at vi med formanden for dansklærerforeningen Jens Raahauges ord er ved at *uddanne den dumme generation nogen sinde*, og dertil kan tilføjes *som strutter af tolvaller!*

Christen Kold fortalte engang om sine oplevelser af hvordan man bliver af at gå i skole:

På mine vandringer omkring i Danmark har det slået mig, at den gamle i kakkellovnskrogen, som aldrig havde gået i skole, i reglen var mere livlig og frisk, hjertelig og troende, åndsberørt og poetisk anlagt, mere åbenhjertet og mindre mistænksom, end den midaldrende, der havde gået i skole og var blevet slem tør, udmarvet og åndsforladt i denne kedelige trædemølle.

Det er vigtigt at kæmpe for, at skolen netop ikke bliver den trædemølle som Kold allerede fornemmede dengang. Det kæmpede han og Grundtvig for, og den kamp har vi i de frie skoler en forpligtende arv til at kæmpe videre for. Vi må håbe at det ikke er for sent!

Kold har også sagt om skolen: "Træd varsomt for her bliver mennesker til". Regeringen har med sit knæfald for konkurrencestaten trampet ind i skole til kæmpe skade for alle.

Disse tanker er Asger Baunsbak-Jensen også inde på i sin nyeste bog *Fri skole – til forældre og lærere*. I bogen taler han bl.a. om, at vi i dag har et demokrati uden folkelig deltagelse – alt køres hen over hovedet på os. Folket er hægtet af. Dette gælder også i skoledebatten. Alt er på forhånd fastlagt og vedtaget, uden at der har været en folkelig debat om et så væsentligt emne. Anonyme magter i Finansministeriet styrer skolen. Det er teknokrater, der har banket lærerne på plads og ændret folkeskolens indhold. Børn skal uddannes til konkurrencestaten.

Han mener at vi alle er blevet slaver af Pisa-undersøgelser, og det er den finansministerielle tænkning, der råder. Som friskole har vi en frihed. En frihed, som vi skal benytte os af. Vi skal vride os løs og tænke større. Vi skal bæres af en oprørstrang, for det vigtigste i livet lader sig ikke måle. Skæbne, livsmod, glæde, ansvar, fornuft, skyld, indlevelse. Læreren skal fortolke tilværelsen sammen med børnene. Det bliver til dannelse.

Han mener at friskolen kan og skal være pionérskole ind i en fremtid, vi ikke kan overskue. Det børn skal have med i livet, er langt større end viden. De skal have en ballast, der går meget

dybere, end det PISA-undersøgelserne kan afsløre.

Hans holdning er at politikerne ser for kort, når de laver skole nu. For kort og for nyttebestemt, og opdragelsen trænges til side. Skolen indrettes efter samfundsmaskineriet, og børnene formes som tandhjul i et urværk. Friskolen er en fri skole som skal være spydspids for en skole, hvor børnene sættes i centrum, og hvor lærere og forældre skal samarbejde og indrette sig i frihed med sit eget menneskesyn, som skal bære skolens daglige arbejde. Den skal stile højt og vise vej for folkeskolen. ALDRIG har opgaven været større

Men demokrati og skoleudvikling kræver deltagelse. Det kræver et VI. Et forpligtende fællesskab, der sammen vil bære traditionen med sig og tage pejling efter nyt. Med Grundtvigs ord: at have sans både for det historiske og det poetiske. Med håbet om at vi i det nye år vil tage udfordringen op og sammen deltage aktivt i kampen for at befri skolen for denne uheldige udvikling ønsker jeg alle et godt nyt-år (den Grundtvigske stavemåde med bindestreg).

Paw